

Rumyana Georgieva, **Bulhaři v Čechách – kulturní parametry, imigrační proces a společenská integrace v současné době.** FHS UK v Praze, 162 s.

Posudek disertační práce

Předložená disertace je interdisciplinární sondou do problematiky národnostních menšin v České republice, provedenou na poměrně stabilní národnostní menšině Bulharů, která v době uzavření výzkumu autorky počtem 6 600 osob představovala cca 1 procento z počtu cizinců žijících na území státu. Autorka v ní prokázala schopnost pracovat s prameny i literaturou povahy legislativní, sociologické i etnologické. S nadhledem výtěžek z těchto zdrojů kombinuje, aby dosáhla stanoveného cíle, totiž postihnout povahu a míru identity bulharských migrantů, parametry jejich sebeidentifikace a prvky („integrativní prvky“), které hrají úlohu v procesu jejich současné integrace a případné asimilace v budoucnosti.

Práce je dobře strukturovaná a má logickou stavbu. První část (A) poskytuje pevný základ pro další úvahy v kapitolách věnovaných legislativě migrační politiky v rámci ČR i EU a jejím proměnám od počátku 90.let minulého století. Je postavena převážně na zdrojích státních úřadů, zveřejňovaných elektronicky. Konkrétními údaji o pohybu množství evidovaných osob z bulharské národnostní menšiny a jejich sociálním statusu dokládá autorka dopad jednotlivých legislativních změn, vládních záměrů a projektů na jejich realizaci. Bulharskou národnostní menšinu v ČR tu charakterizuje po stránce prostorového rozšíření, věkové skladby, zaměstnání, sociálního statusu a vzdělanostní struktury.

Z hlediska odborné práce je daleko cennější část B, kde autorka provedla zasvěcenou rešerši české i zahraniční literatury antropologicky a sociologicky zaměřené, aby vyjasnila různá pojetí pojmů identita, identifikace, integrace a sebepojetí a posléze terminologicky vymezila svá vlastní teoretická východiska. Prokázala zde schopnost abstraktně myslet a formulovat obecné problémy.

Vlastní odborný přínos práce, postavený na původním výzkumu, představuje část C. Výzkum uskutečnila v letech 2003-2010 a ke shromáždění dat využila obvyklých metodických přístupů (dotazníkovou anketou oslovila 100 vybraných respondentů, řízenými rozhovory využila na 20 informátorů, účastnila se jako pozorovatel neformálních i oficiálních setkání). Jako „insider“ v rámci sledované bulharské menšiny měla při výzkumu zvláštní postavení, jehož přednosti i nevýhody dovede výstižně charakterizovat. Výzkum považují za metodicky dobře zacílený, charakteristiku respondentů za dostačující a výsledky výzkumu za průkazné. Osobně bych poněkud jinak formulovala některé z otázek dotazníku (viz Příloha č.2 na str.158), ale to je samozřejmě otázka názoru. Možná by sem bývala mohla autorka zahrnout i některé z ukazatelů, kterých s úspěchem využila při řízených rozhovorech (např. vztah k bulharské národní kuchyni, četbě, pravoslavné konfesi aj.) . Na druhé straně chápu různý hodnotový systém trochu odlišných věkových kategorií, které různými metodami oslovovala a z toho vyplývající nutnost směřování otázek. Nicméně analýza shromážděných dat a závěry, které z ní vyplynuly, dokázaly autorčinu schopnost samostatné vědecké práce a v podstatě podepřely hypotézu, kterou vyslovila úvodem.

Sonda do problému identity a integrace bulharské menšiny žijící v ČR v posledních dvaceti letech může být solidním základem ke komparaci s problematikou ostatních národnostních menšin zde působících, k povaze jejich sebeidentifikace, k míře jejich integrace a k posouzení větší či menší úspěšnosti integračních strategií v některých z nich.

Disertace je psána kultivovaným jazykem, autorka vládne bohatým slovníkem českých i přejatých slov, vyjadřuje se ve složitých a sofistikovaných souvětích. Nicméně je znát, že čeština není její mateřštinou, a to zvláště v některých pasážích, jež patrně neměla čas náležitě zkorrigovat (např. hned Úvod). Drobnými mluvnickými i pravopisnými chybami se některé stránky hemží (psaní velkých písmen, chybné předložkové pády, chybné slovesné vazby typu

„ženit se za Češku“, „sborník...vylezl.“ apod.) Pasáže podle internetových zdrojů sumarizující legislativní opatření a jejich důsledky (část A) jsou po této stránce zpracovány lépe. Ač bývám obvykle při posuzování studentských prací v otázkách jazykové čistoty nesmlouvaná, v tomto případě, vzhledem k nesporným odborným kvalitám práce, se omezím na doporučení, že v případě publikování tiskem doporučuji důkladnou jazykovou korekci.

Z věcných prohrěšků bych upozornila na nesprávné označení První Česká republika a nesprávnou lokalizaci kostela sv.Cyrila a Metoděje (je v Resslově ul., ne na Karlově nám.). U výkladu o reinterpretaci vlastních kořenů bych jako český příklad volila spíše vědecky podložené vývody D.Třeštíka než módní spekulace o keltském původu.

Závěrem soudím, že práce Romyany Georgievoy splňuje požadavky na disertační práce zákonem kladené a doporučuji, aby sloužila jako podklad k obhajobě titulu PhD.

V Praze 5.6.2011

doc.PhDr.Lydia Petráňová, CSc.
Etnologický ústav AV ČR, v.v.i.

